

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

atbilst
izcilībai

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Ekonomikas valsts 23. olimpiāde, 3.posms Atbildes

2022.gada 1.martā

Atzīmē pareizo atbildi apvelkot attiecīgo burtu (a, b, c vai d)!
Katrā jautājumā drīkst atzīmēt tikai vienu atbildi. Par katru pareizu atbildi 1 punkts.

Tests

1.d	6.c	12.c	18.a
2.a	7.d	13.b	19.b
3.c	8.d	14.b	20.d
4.c	9.b	15.c	
5.d	10.a	16.a	
	11.a	17.a	

Uzdevumi

1. uzdevums
 - 1.1. Samazinās
 - 1.2. Palielinās
 - 1.3. Palielinās
 - 1.4. Tirgus līdzsvara cena
 - 1.5. Līdzsvara pieprasītais daudzums
 - 1.6. Neelastīgs
 - 1.7. Elastīgs
 - 1.8. Mazvērtīga
 - 1.9. Normāla
 - 1.10. Luksusa
 - 1.11. Prece D un E lietošanā ir savstarpēji nesaistītas preces
2. uzdevums
 - 2.1. Nepieciešamo elektroenerģijas ražošanu var nodrošināt 2 ogļu un 4 gāzes TEC darbība un to celtniecības izmaksas būs: $(30 \times 2) + (5 \times 4) = 80$ MW. Celtniecība izmaksās $(50 \text{ milj.} \times 2) + (10 \text{ milj.} \times 4) = 140$ milj. eiro.
 - 2.2. $((30000 \times 0,04 \times 2) + (5000 \times 0,12 \times 4)) : 80000 = 0,06$ eiro, jeb 6 eiro centi. vai $((30000 \times 4 \times 2) + (5000 \times 12 \times 4)) : 80000 = 6$ eiro centi.
 - 2.3. $((30000 \times 4 \times 2) + (20000 \times 16)) : 80000 = 7$ eiro centi. vai $((30000 \times 0,04 \times 2) + (20000 \times 0,16)) : 80000 = 0,07$ eiro jeb 7 eiro centi.
 - 2.4. Elektroenerģijas ieguve gan ogļu, gan gāzes TEC nav ilgtspējīga, jo: abi enerģijas avoti tiek ražoti no neatjaunojamiem dabas resursiem un tā samazinām nākamajām paaudzēm pieejamos resursus; elektroenerģijas ražošanas procesā rodas videi kaitīgi izmeši un siltumnīcefektu izraisošo gāzu emisija.
3. uzdevums

- 3.1. 1.p. - Tā kā Latvijai šīs preces ražošanā nav nedz absolūtās, nedz salīdzināmās priekšrocības, tad preces ražošanas izmaksas vai tās alternatīvas izmaksas ir lielākas un tāpēc tirgus līdzsvara cena augstāka būs Latvijas tirgū. 1p. – pasaules cena (P_w) ir attēlota grafiski- zemāk par tirgus līdzsvara cenu Latvijā. 2p. – par apzīmējumiem pie asīm un pieprasījuma un piedāvājuma līknēm.
- 3.2. Tā kā Latvijas tirgū tirgus līdzsvara cena ir augstāka nekā pasaules tirgū, šī prece tiks importēta un Latvijā palielināsies šīs preces piedāvājums – grafiski piedāvājuma līknes nobīde pa labi līkne $S1$).
- 3.3. Palielināsies
- 3.4. Samazināsies
- 3.5. Palielināsies
- 3.6. Samazināsies
4. uzdevums
- 4.1. P
- 4.2. A
- 4.3. A
- 4.4. A
- 4.5. A
- 4.6. P
- 4.7. A
- 4.8. P
- 4.9. P
- 4.10. A
- 4.11. A
5. uzdevums
- 5.1. $100/2,00 = 50$ vienības.
- 5.2. $100/2,50 = 40$ vienības.
- 5.3. $(50 - 40)/50 \times 100 = 20\%$.
- 5.4. $(2,50 - 2,00)/2,00 \times 100 = 25\%$.
- 5.5. $50 \times 2,50 = 125$ eiro.
- 5.6. $(128,75 - 100)/100 \times 100 = 28,75\%$.
- 5.7. $125 \times 1,03 = 128,75$ eiro.
6. uzdevums
- 6.1. 4000; 12 000; 14 000; 2,00; -2000; 2,00
- 6.2. Pilnīgas konkurences tirgū, jo visu produkciju var realizēt par vienu un to pašu, tirgus noteikto cenu.
- 6.3. Vidējo mainīgo izmaksas to minimuma punktā ir vienādas ar galējām izmaksām.
- 6.4. Jo cena (3,00 eiro) ir lielāka par vidējām mainīgām izmaksām (2,00 eiro un arī par galējām izmaksām).
- 6.5. Tad, kad cena nesegs vidējās mainīgās izmaksas (AVC), t.i., AVC pārsniegs 3,00 eiro. Tad, kad galējās izmaksas (MC) kļūs vienādas ar galējiem ieņēmumiem (MR), t.i., izpildīsies nosacījums $MR = MC$ jeb MC sasniegs 3,00 eiro.
7. uzdevums
- 7.1. No neto apgrozījuma atskaitot pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas.
- 7.2. Administrācijas izmaksas, citi saimnieciskās darbības ieņēmumi, citas saimnieciskās darbības izmaksas u.c.
- 7.3. Neto apgrozījuma pieaugums.
- 7.4. Realizācijas rentabilitāte (51,6%) liecina, ka katrs realizētās produkcijas eiro uzņēmumam ir nodrošinājis 51,6 eiro centu bruto peļņu. Aktīvu rentabilitāte (90,8%) liecina, ka katrs uzņēmumam piesaistītais eiro ir nodrošinājis 90,8 eiro centu peļņu pirms nodokļiem. Pašu kapitāla rentabilitāte

(111,2%) liecina, ka katrs uzņēmuma dalībnieku (īpašnieku) uzņēmumā ieguldītais eiro ir nodrošinājis 1,11 eiro centu peļņu pirms nodokļiem.

7.5. Tāpēc, ka peļņu pirms nodokļiem nodrošināja arī aizņemtā nauda (saistības 44097 eiro vērtībā).

7.6. Aktīvs = Pasīvs. Pasīvs = pašu kapitāls + saistības. Saistības = Aktīvi – pašu kapitāls = 240642 – 196545 = 44097 eiro.

Situācijas analīze

1. daļa

1.1. Aptuveni 7 reizes.

1.2. Straujākā un vienmērīgākā ekonomikas izaugsme bija laikā no 1993. gada līdz 2007. gadam. Par to liecina straujš IKP uz vienu iedzīvotāju pieaugums, kas grafiski atspoguļots kā IKP līknes “stāvākais, garākais, vienmērīgākais” kāpums. Straujākais personīgo ienākumi visstraujāk pieauga no 70. gadu beigām līdz 80. gadu beigām un par to liecina GPI līknes pozitīvais, “stāvākais” kāpums.

Ekonomiskā labklājība straujāk palielinājās no 70. gadu sākuma līdz 80. gadu sākumam. Dažbrīd ekonomikas izaugsme spēj nodrošināt gan ienākumu, gan labklājības pieaugumu, bet ne vienmēr.

1.3. IKP iekļauj arī preces, pakalpojumus, kas pasliktina indivīdu veselību, iespējamus ienākumus, labklājību. Tās var būt – alkohols, tabaka, narkotikas. Ekonomikas izaugsme saistās ar lielāku resursu patēriņu, vides piesārņošanu, intensīvāku darbu, kvalitatīvākas infrastruktūras nepieciešamību, stresu u.c., kas var būtiski samazināt iedzīvotāju dzīves vides apstākļus. Nevienmērīgs ienākumu sadalījums, kas ir raksturīgs tirgus ekonomikām u.c..

1.4. Dotajā laika posmā Somijas ekonomikā strauja lejupslīde bija 90. gadu sākumā un 2007. – 2009. gadā. IKP šajā laikā samazinājās daudz straujāk nekā ilgtermiņa ekonomiskās labklājības indekss. Tātad lejupslīdes (krīzes) ietekme ir mazāka. To var izskaidrot, ka krīzes laikā mazāks ir resursu patēriņš, efektīvāka resursu izmantošana u.c.

2. daļa

2.1. Ekonomikas izaugsme ir kvantitatīvas (reālā IKP procentuālās) izmaiņas, bet ilgtermiņa attīstība – kvalitatīvas izmaiņas, kas nodrošina ekonomikas spēju pielāgoties pārmaiņām, nodrošina labklājības pieaugumu, nesamazinot iespējas nākamajām paaudzēm. Ilgtermiņa attīstība ietver trīs aspektus: vides, sociālo, ekonomisko.

2.2. Ekonomikas izaugsme nodrošina: tiešo (tīro) investīciju pieaugums, efektīva resursu izmantošana, (darba ražīguma un produktivitātes paaugstināšana), uzņēmējdarbības vides uzlabošana, inovāciju ekosistēmas uzlabošanās, lielāki ieguldījumi pētniecībā un attīstībā u.c. Ilgtermiņa attīstību nodrošina: cilvēkkapitāla attīstība – ieguldījumi izglītības sistēmās, mūžizglītības, kvalifikācijas, profesionālās meistarības paaugstināšanā, veselības aizsardzības nodrošināšana. Sociālā kapitāla palielināšana: sociālās vienlīdzības, iespēju vienlīdzības nodrošināšana; atklātība, tiesiska valsts, sociālā aizsardzības sistēma, kvalitatīva publiskā pārvaldība u.c. Ekonomikas izaugsme nodrošināšana ilgtermiņā.

2.3. Nodrošināt inovāciju ekosistēmas uzlabošanu. (Paplašināt R&D, uzlabot uzņēmējdarbības vidi, digitālā transformācija, mākslīgā intelekta plašāku izmantošanu u.c.). Uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti. (palielināt produkcijas ar augstu pievienoto vērtību īpatsvaru, izglītības kvalitāti, produktivitāti, ekonomikā iesaistīto resursu atkārtotu izmantošanu u.c.). Tehnoloģiju modernizācija. (Enerģijas ieguves veidu diversifikācija, izmešus un siltumnīcefektu izraisošu gāzu emisiju samazināšanu mājāsaimniecībās, transportā, ražošanā, īpaši, lauksaimniecībā, robotizācija u.c.).